Anny 12

„Radomer-Kielcer Leben" 16 (306) „Należytość pocztową uiszczono ryczałtem" יעהרגאנג VII-טער פרייז 25 גראשען

ראדאמער-קעלצער לעבען

היינט 8 זייטען.

Radom, Piątek 25 Kwietnia 1930 r.

ראדאם, פרייטאג כ״ז ניסן תר״ץ

Redakcja i Administracja
Radom, Szwarlikowska 20.

Oddział w Kielcach.

אנאנסען - פרייז:
אין מילימעטער שורה: פארן טעקסט 40 גר.
אין " 60 "
נאכ'ן " 25 "
די 1-טע און לעצטע זייט ענטהאלטען 8 שפאלטען
אין טעקסט 4 "

צו דער פערלאבונג פון אונזער זוהן
מאניעק מיט פרל. רוזשא שטראסבערג
ווינשען א גליקליכע ציקונפט.
עלטערן, שוועסטער און ברידער
טענענבוים.

Rózia Strosberżanka
Kielce
Mojżess Tenenbaum
Skarżysko
Zaręczeni
17 Kwietnia 1930 r.

צו דער פערלאבונג פון אונזער טאכטער
רוזשא מיט ה' מאניעק טענענבוים
ווינשען פיל גליק און צופרידענהייט.
עלטערן, ברידער און שוועסטער
שטראסבערג.

Koleżance
Rózi Strosberżance
z okazji Jej zaręczyn
z p. M. Tenenbaumem
składa życzenia szczęścia
i pomyślności.
Leon Złoto Kielce.

Serdeczne życzenia składamy
naszemu klijentowi
p. **Samulowi Strosbergowi**
i Rodzinie
z okazji zaręczyn Ich Sz. Córki
Rózi
z p. M. Tenenbaumem.
Firma „WENECJA"
w Kielcach.

BANK SPÓŁDZIELCZY
KUPCÓW i PRZEMYSŁOWCÓW
— z ogr. odp. —
w RADOMIU, ul. Żeromskiego 9
(Warszawska 6).

מיר מאכען בעקאנט דאס ג. פובליקום, דאס לויט'ן בעשלוס פון דער אלגעמיינער פערזאמלונג, וועלכע איז פארגעקומען דעם 17 מערץ און לויט דער בעשטעטיגונג פון קרייז - געריכט פון 26/3 האט אונזער קאאפעראטיוו געענדערט זיין פירמע פון Kupiecka Spółdzielnia Kredytowa

— אויף —

BANK SPÓŁDZIELCZY
KUPCÓW i PRZEMYSŁOWCÓW

גלייכצייטיג טיילען מיר מיט. דאס אינקאסאס אויף פאלגענדע שטעדט ווי: ווארשא, לאדז, קראקא, לעמבערג, זוואלין, שידלאוויעץ און קעלץ, רעכענען מיר פאר אינקאסא 1 זל. פאר שטיק.
די שמעטישע אינקאסאס ווערען אין זעלבען טאג פון איינפליסען אויסגעצאלט.
אלע באנק-אפעראציעס ווערען ערלעדיגט פינקטליך און רעיעל.

מיט אכטונג
BANK SPÓŁDZIELCZY
Kupców i Przemysłowców
z odp. ogr.
w RADOMIU,
ul. Żeromskiego 9. (Warszawska 6)

א ווילע אויף ארענדע

א ווילע פון 22 שטובען מיט א עס-צימער און קיך
איבערצוגעבען אויף דזיערזאוויע
די ווילע געפינט זיך אין א גוט-קלימאטישער געגענד. אלע צימערן זענען שעהן און זוניגע און געפינען זיך אין וואלד.
די ווילע איז אין דאמבראוו נעבען שידלאווצע.
גענויע אינפארמאציעס ביי ד״ר צונג, ראדאם, לובלינער 33.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז מיין לאנג-עקזיסטירענד געשעפט
פון מאניפאקטור ווי אויך צודאטען פאר אבוויניקעס און שניידער.
איז פון 1 קויעציען ה. י. פאר די בעוועמליכקייטען פון דער ג. קליענטעליע איבערגעטראגען געווארען פון רווינסקא 21
אויף רווינסקא 2 ראג רינעק (פראנט-געוועלב)
מיט אכטונג שמואל ראזענבערג ראדאם.

SPRZEDAŻ SUKNA i KORTÓW
I. ZALCMAN i I. SZ. RECHTMAN
RWAŃSKA 19 FRONT I-e piętro

מאכט בעקאנט דאס אונזער ניי געעפענט געשעפט פון טוך און קארט
איז פערזעהן מיט א רייכען אויסוואהל טאמאשאווער, ביליצער און לאדזער סחורות
באמערקונג: אויסגעצוימטן ביליגע פרייזען אין גוטע בעדינגונגען.

מיט אכטונג
זאלצמאן עט רעכטמאן
ראדאם, רווינסקא 19.

די קאַלקולאַציע אין דער זעזאָניע פון פּאַדאַטעק דאָכאָדאָווי.

פאַר די סוחרים, וואָס דאַרפען איצט דערלאַנגען זעזאָניעס, וועגען איינקונפט-שטייער, איז עס פון דער גרעסטער וויכטיגקייט צו זיין אויפמערקזאַם אויף דער קאַלקולאַציע פון איינקונפט.

מען זאָל נישט שרייבען אין דער זעזאָניע סתם די סומע פון איינקונפט, נור מען זאָל אָבגעבען א קאַלקולאַציע פון איינקונפט, פון וואַנען און אויף וועלכען וועג עס האָט זיך גענומען דער איינקונפט.

יעדער סוחר זאָל אין דער זעזאָניע אויפגעבען אויספיהרליכער וויפיל פראָצענט ער האָט געהאַט ריוח פון זיין אומזאָץ. אזוי ווי אין יעדער בראַנזשע איז נישט פאַרהאַן קיין איינהייטליכער פערדינסט, פאַרהאַן טייל ארטיקלען, ביי וועלכע מען פערדינט 10 פראָצענט, פון אַנדערע ארטיקלען אין דער זעלבער בראַנזשע פערדינט מען ניט מעהר ווי 5 פראָצענט און פון נאָך אַנדערע ווייניגער. זאָל מען דעריבער דעם אומזאָץ איינטיילען לויט די גרופען פון ריוח. דערביי זאָל מען אויפגעבען דעם אַלגעמיינעם נאָמען פון די גרופען-סחורה אין דעם ריוח.

למשל א מאַנופאַקטור-סוחר: געהאַט 100 טויזענד זל. אומזאָץ, דערפון פון ביינוועל-סחורה 60 טויזענד זל. מיט א ריוח פון 10 פּראָצענט, איינקונפט 6000 זל. און 40 טויזענד זל. פון ווייסוואַרג מיט ריוח פון 5 פּראָצענט מיט איינקונפט 3 טויזענד זל. צוזאַמען 9 טויזענד זל. ריוח.

און אזוי דאַרף מען אייפגעבען אין אַלע בראַנזשעס.

דאָס אויפנעמען די קאַלקולאַציע פון איינקופט האָט א קאָלאָסאַלע בעדייטונג די שאַצונגס-קאָמיסיע קען דאָס נישט אזוי לייכט אָפּוואַרפען אָהן מאָטיווען, און א דאַנק דעם קען מען זיך מיט ערפאָלג פערטיידיגן.

א ווייב און א וועקסעל ווערען נישט פערלוירען.

א „פרעהליכער" גרוס פון זיין „צניעה'דיג" ווייבעל.

חי אין אַלע שטעדט, געפינען זיך אויך אין ראַדאָם מענשען, וואָס בעלעקען זיך פשוט פון א פעט סענסאַציעלע. מאַכט זיך א מאָהל א געשיכטעלע, א מעשה'לע, א פליאָטקעלע, לעבען זיי אויף אָט די ליבע מענשעלעך און זעגען זיך מחיה נפשות. נישט גענוג, וואָס זיי אליין האָבען דערפון שטאַרק הנאה, נאָר זיי זענען אין דעם פאַל אויך דעמאָקראַטען און טיילען זייער גענוס אויף „העלפט-אויף העלפט" מיט זייערע בעקאַנטע און גוטע פריינד.

אָט דערצעהלען די דאָזיגע סענסאַציע-לעכצענדע מענשען וועגען אן אויסערגעוועהנליך פּיקאַנטע געשיכטע, וואָס זאָל האָבען די טעג פּאַסירט אין ראַדאָם.

אויף איינער — אזוי הויבט זיך אָן די מעשה — פון די בעקאַנטע ראַדאָמער גאַסען וואוינען אין שכנות צוויי גוטע פריינד (זייערע נעמען ברענגען מיר נישט צוליב פערשטענדליכע טעמים) וועלכע פיהרען בשותפות צווישען זיך א מסחר.

ביידע שותפים זענען חתונה געהאַטע. אין דער צייט אָבער ווען די פרוי פון איינעם פלעגט אָבגעבען איהר גאַנצע צייט דער בעל-הבית'ישקייט, פלעגט די צווייטע פערברענגען בעסער א גוטען טאָג.

די טעג איז די לעצטע ערגיץ אַרויס פון שטוב און זיך לאַנג נישט צוריקגעקעהרט.

דער מאַן זעהט, אז ס'ווערט שוין שפעט. דער זייגער איז שוין 11, האַלב 12, 12 און זיין פרוי איז נאָך אַלץ נישטאָ.

ויך נישט קענענדיג דערוואַרטען אויף זיין ווייבעל האָט זיך ענדליך דער מאַן געלעגט שלאָפען.

ארום איינס בייַנאַכט איז דער מאַן פלוצלינג אויפגעוועקט געוואָרען פון שלאָף דורך א קלונג אין גלעקעל פון טהיר. געמיינט, אז דאָס איז זיין פרוי, איז דער מאַן א פרעהליכער געגאַנגען עפענען.

ווי סערווינדערט איז ער אָבער געוואָרען, אז אנשטאַט זיין פרוי האָט ער אין טהיר דערזעהן פאַר זיך א פּאָליציאַנט.

דער לעצטער האָט זיך גלייך ענטשולדיגט, וואָס ער האָט איהם אויפגעוועקט פון שלאָף און האָט איהם א פרעג געטוהן, צי וויס ער נישט וואו איז זיין פרוי?

א דערשראָקענער האָט דער מאַן געענטפערט, אז ער וואַרט דאָס טאַקע אויף זיין פרוי און איז טאַקע בעאומרוהיגט, וואָס זי איז נאָך אַלץ נישטאָ.

בקיצור דער פּאָליציאַנט האָט בערוהיגט דעם מאַן, אז זיין פרוי געפינט זיך איצט אין פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט, וואו ער ווערט געבעטען זיך אויך מטריח זיין אהין.

זיך אָנגעטוהן אין איילעניש און באַלד איז דער מאַן שוין אויך געווען אין קאָמיסאַריאַט.

אריינגעקומען אהין האָט ער דערזעהן, אז זיין פּלונית'טע זיצט אויף א באַנק א בלאַסע און א פערוויינטע און לעבען איהר זיצט מיט אַראָבגעלאָזטע אויגען עפּעס א יונגערמאַן.

— איז דאָס אייער פרוי — ווענדעט זיך צו איהם דער דיזשורנער פּאָליציי-פשאָדאָווניק.

— אוודאי מיינע — ענטפערט דער איבעראַשטער מאַן.

און דאָ — גיבען איבער די מעשה-דערצעהלער — האָט זיך אויפגעקלערט אָט וואָס:

יענע נאַכט זאָל האָבען די פּאָליציי אדורכגעפיהרט א רעוויזיע אין א געוויסען פערדעכטיגען הויז און בעת דער רעוויזיע איז דאָס פערהאַלטען געוואָרען זיין פרוי מיט'ן יונגערמאַן, מחמת זיי האָבען נישט געהאַט ביי זיך קיין דאָקומענטען.

דערהערענדיג אזא מעשה האָט זיך שוין דער יונגערמאַן ענטזאַגט אָבצונעמען זיין ווייבעל צו זיך אהיים און איצט וואוינט זי ביי איהרס א קרוב'טע און ווי מען שמועסט זאָל אינגיכען די גאַנצע געשיכטע געפינען איהר עפּילאָג אין ראַדאָמער בית-דין-שטיבל מכח א גט.

צי די מעשה איז גאַנצע הונדערט פּראָצענט אמת, צי נישט, דאָס קאָן קיינער נישט גאַראַנטירען. די וואָס דערצעהלען דאָס, פערזיכערען, אז מ'קאָן זיי גלויבען אויפ'ן וואָרט.

Za bezcen

PEPEGE

DETALICZNIE

Obuwie Ludowe
z przyszzwaną podeszwą,
na obcasie, Nr. 35 do 41 . . . zł. 4,60

Obuwie Sportowe
z przyklejoną czarną podeszwą,
i wysoką tylną obsadą
Nr. 35 do 41 . . . . . zł. 6,—

Żądajcie wszędzie
tylko marki „Pepege"
z podkową

PEPEGE
MARKA FABR.

אדיע ראדאם!

פון א. לער. (ווארשא).

יאָהר־יעהרליך חזר'ט עס זיך איבער. יאָהר־יעהרליך ערוואכט דער פריהלינג און צוזאמען מיט איהם, ווערען הונדערטער און אפשר טויזענדער הערצער אָנגעפיהלט מיט האָפנונג און ערוואַרטונג: אפשר וועט עס איצטער געשעהן, אפשר?

אָבער יאָהר־יעהרליך ענדיגט עס זיך מיט'ן זעלבען: פון דער ערוואַרטונג לאָזט זיך אויס א זייפען־בלאָז און אנשטאט מיט האָפנונג, ווערען די הערצער אָנגעפיהלט מיט גאַל און צער.

יאָהר־יעהרליך פּאַסירט דאָס זעלבע אָבער וואָס ווייטער, אַלץ וועט די ענטוישונג גרעסער. אַלץ וועט דער שיקזאַל גרויזאַמער און די האָפנונגען — וואָט מעהר צורינען...

— — — — — — — —

אז עס קומען די פּאַר־פּאַסטען פון דער גרויסער שטאָדט מיט אַנ'אָנזאָג, אַז דער פסח געהט און צוזאַמען מיט איהם וועט א שטראָם יונג לעבען זיך אריינרייסען אין דעם היגען לאַנגווייליגען חלל, אזוי צאַפּלען אויף הונדערטער און אפשר טויזענדער הערצער, מיידעלשע אויסגעבענקטע הערצער.

דער ווינטער איז געווען א גרויזאַמער, דער ווינטער איז געווען אַנ'אומעטיגער. איז מען געזעסען אין די וואַרימע שטובען, אָדער אין די לאַנגווייליגע קינאָס און זיך געטרייסט, מען האָט זיך געמאַכט קוראַזש: אַך, זאָל נאָר דער פריהלינג ערוואַכען, זאָל נאָר דער פסח קומען, וועט זיך א יונג לעבען אריינרייסען אין דער קאַלטער לאַנגווייליגער שטאָדט און דאַן... דאַן?...

מען האָט זיך די פאַנטאַזיע געררייצט מיט סענטימענטאַלע ראָמאַנען און פילמען. מען האָט זיך געגרייט צו עמפּפאַנגען דאָס יונגע לעבען וואָס דאַרף מיטברענגען גליק און פרייד פאַר הונדערטער אויסגעבענקטע מיידעלשע הערצער.

פער'דאגה'טע מאַמעס און פרנסה־פערפּלאָגטע טאַטעס, האָבען צונויפגעלעגט א גראָשען צו א גראָשען. מען האָט אָבגעשפּאָרט פון'ם ביסען אבי זייערע טעכטער זאָלען אויסהאַלטען דעם „עקזאַמען", אבי זיי זאָלען ציהען די אויפמערקזאַמקייט פון דעם שטראָם יונג לעבען וואָס דאַרף זיך איצט, אויף בעצעהלטע טעג, אריינרייסען פון דער גרויסער שטאָדט.

די טעכטער האָבען זיך נייע שיכלעך געקויפט און נייע קליידלעך בעשטעלט. מיט זיפצען און טרעהרען האָט מען צונויפגעשטעלט און צונויפגעשטיקעוועט, אבי די טעכטער זאָלען חלילה נישט פערשעהמט ווערען, אבי עס זאָל פערווירקליכט ווערען דער לאַנג־ערוואַרטעטער חלום...

און אַז דער ערב פסח איז געקומען האָבען זיך די בנות ראדאָם אַרויסגעשטעלט אין די פענסטער און געבליקט אויף די שמאָלע אויסגעקרימטע גאַסען: זענען זיי שוין געקומען, די ליבע און אויסגעבענקטע אונבעקאַנטע לעבענס? פּולסירט שוין זייער שטורעמדיג בלוט אין די קאַלטע אָרימע גאַסען?

אין יעדער פערשטויבטער און פערבלאָטיגטער אויטאָבוס וואָס האָט זיך אריינגעגליטשט פון דער גרויסער שטאָדט, האָט ביי זיי אַרויסגערופען א צאַפּעל. אָט די דאָזיגע פערשטויבטע באַהנען און אויטאָבוסען האָבען מיט זיך געברענגט זיסע האָפנונג און אונבעקאַנטע בענעהרען, פון יעדער דאָראָזשקע וואָס האָט זיך געטראָגען פון דער באַהן, האָט מיט זיך געפיהרט א שטיק פון זייער ערוואַרטונג, א פונק פון זייערע אויסגעבענקטע חלומות...

און אַז דער פסח איז געקומען זענען די טעכטער אַרויס אין גאַס בעגריסען די ליבע געסט.

די נייע שיכלעך האָבען אויסגעקוועטשט פרישע אָמש סקעס, די פיס האָבען געברענט פון וועהטאָג, אָבער מען איז אַרויס מיט צוגעקלעפּטע שמייכלען, מיט שטאַרק אויסגעפּוצטע פּנים'ער און מען האָט געגעהרט וואויל זיך געפעלען אין די אויגען פון די יונגע לעבענס, וואָס האָבען זיך אַרויסגעריסען פון דער גרויטער שטאָדט בלויז איבער יום־טוב.

מען האָט שפּאַצירט אין זיך בעמיהט אויף א דיסקרעטען אופן זיך צו וואַרפען וואָס מעהר אין אויגען. מען האָט זיך בעדאַרפט וואָס מעהר רעקלאַמירען און גלייכצייטיג מיט דער אינטואיציע אַרויספיהלען ווי גרויס איז געווען דער איינדרוק וואָס זי האָט געמאַכט אויף דעם, אָדער אויף יענעם, און וועלכער האָט איהם לענגער אָנגעבליקט און וועלכער האָט וואַרימער געשמייכעלט.

די טאַטע מיט די מאַמעס זענען ציטערדיגע געזעסען אין די היימען און מיט אומגעדולד געוואַרט אויף די בעריכטען וואָס זייערע טעכטער וועלען ברענגען.

איז דער בעריכט געווען א גוטער, האָבען די פערלאָשענע אויגען, אויסגעגלאַנצט, א וואַרימער שטראַהל האָט זיך אריינגעריסען אין דער שטוב און די פאַנטאַזיע האָט אָנגעהויבען שפּילען העררליכע צוקונפט'ס־בילדער. איז די טאָכטער אַהיימגעקומען מיט אַנ'אויסגעלאָשענעם בליק און געשאָלטען דעם שיסטער פאַר זיינע ענגע שיך, האָבען שוין טאַטע־מאַמע געוואוסט, אַז די קלאָג איז פערטיג, אַז די טאָכטער האָט קיין באַוואָדזעניע נישט געהאַט.

און נישט בלויז דערמיט האָט מען זיך בעגנוגענט. דאָס וואָלט געהייסען צופיל זיך איינגעשטעלט, האָט מען גענומען צו הילף די מוהמעס מיט די קוזינקעס.

די מוהמעס מיט די קוזינקעס האָבען שוין דערלנאַפּט, וואו עס געפינט זיך א גאַסט פון דער גרויסער שטאָרט איז מען געגאַנגען איהם מונטערען און דערמאָנען.

עס האָט דאָך נישט געפּאַסט, אַז מען געהט עקסטרא אויף דעם ציעל, האָט מען עס געמאַכט כיטרע. עס האָט געהייסען, אַז מען איז גליאַט אריינגעקומען אין דער שטוב א ביסעל צו גאַסט און, אַז עס האָט זיך געמאַכט צו געלעגענהייט האָט די מיהמע, אָדער די קוזינקע גענומען דעם גאַסט פאַרזיכטיג אין דער אַרבייט אריין:

— נו, וואָס וועט זיין דער תכלית וואָס? ווי לאַנג וועסטו זיך אזוי ארומדרעהען דאָרט און לעבען ווי א הונד? פאַרוואָס זאָלסטו עפּיס נישט זעהן, וואָס? ווי לאַנג לעבט דען א מענש, מ'שטיינסגעזאָגט און ווי לאַנג קען מען דען מ'שטיינסגעזאָגט אָנטרייבען ביי אַזאַ אַרט פיהרעכץ ווי דו פיהרסט זיך ארום דאָרט? וואָס ווילסטו שטאַרבען אין א טלית קטן, ווילסטו? מיינסט נאָך אַלץ, אַז ביזט א יונגעלע, ביזטו? ביזט שוין ב"ה א יונג אין די יאָהרען, פאַרוואָס זאָלסטו נישט האָבען אַנ'אייגענע היים? מען איז דאָך נישט מעהר ווי א מענש, מען ווערט חלילה אַמאָל נישט געזונד, מען ווייסט דען וועמענס מאָרגען עס איז?

און כדי מעהר צו איבערצייגען, האָבען זיי זיך בענוצט מיט לעבעדיגע אילוסטראַציעס:

— אָט גיב א קוק אויף יענעם, ווי הייסט ער דאָרט? יאָס'ל בעסעס. וואָס איז ער דען? ווער איז ער דען? ווי קומט ער צו דיר, ווי קען ער זיך בכלל גלייכען צו דיר? פונדעסטוועגען גיב א קוק ווי גרויסאַרטיג ער האָט זיך איינגעאָרדענט. א גאָרנישט מיט א גאָרנישט, דאַכט זיך, פונדעסטוועגען זאָל איך מיר שוין אַזאַ יאָהר האָבען וואָס ער הויז עס פיהרט זיך ביי איהם. מען לעבט זיך ווי טייבעלעך און, אַז גאָט העלפט, אַז עס קומט נאָך אונטער א קליינס, דאַרפט מען האָבען א גרעסער גליק?... כ'וויל דיך חלילה נישט צורעדען, דו קענסט דאָך מיך, איך בין נישט קיין שדכנ'טע, איך דאַרף נישט דיין שדכנות, נאָר גאָרנישט, אַז עס קומט צו רייד, רעדט זיך, מען איז דאָך נישט מעהר מ'שטיינסגעזאָגט ווי א לעבעדיגער מענש, מען ווייסט דען וואָס דער מאָרגען וועט זאָגען?

אָט אזוי שווער און ביטער האָבען די מוהמעס און קוזינקעס געטהון זייער פליכט פאַר'ן וואויל און גליק פון פאָלק אין לאַנד...

— — — — — — — —

דער פסח איז שנעל פאַרביי און אַלע האָפנונגען זענען זיך נאָך שנעלער צורינען. די אויסגעבענקטע מיידעלשע הערצער האָבען זיך אָנגעפיהלט מיט צער און צאָרן.

עס איז געבליבען א פוסטקייט אין חלל און א פוסטקייט אין לעבען.

יעדער אָבפאָהרענדער אויטאָבוס, אָדער צוג, האָט מיטגעריסען אַ שטיק פון זייער לעבען, א טייל פון די יאָהרען. עס איז געווען א הערליכער חלום, א שעהנער פילם, וועלכער האָט זיך גיך אָבגעשפּילט. עס איז גאָרנישט געבליבען פון די אַלע חלומות און ערוואַרטונגען, דאָס איינציגע וואָס איז יאָ געבליבען — אָבגעקוועטשטע אָטשיקעס, א נכפה זאָל זיי כאַפּען, די שיסטער אזעלכע ענגע שיך געמאַכט.

און פון אַלע אָבפאָהרענדע צוגען און אויטאָבוסען האָט זיך אַרויסגעריסען איין קוויטש:

— אדיע ראדאָם!

די שענסטע

טאפעטען

צו זעהר ביליגע פרייזען

קען מען נור בעקומען

אין דער לאַנג - יעהריגער פירמע

ש. שטיינמאַן

ראדאָם, לובלינער 21.

טאָג-בוך
פון א ראַדאָמער זעלבסטמערדער.

ווי איך האָב שוין פריהער דערציילט, האָט מיין לעבען אָנגענומען א נייע ווענדונג. קודם-כל דער מאַטעריעלער וואָהלשטאַנד און די גוט-ענטוויקעלטע געשעפטען, וואָס האָבען מיך איינגעשלונגען און נישט געגעבען קיין איבריגע צייט צו טראַכטען מיינע דמיונות פון אמאָהליגע יאָהרען; נאָכדעם מיינע שעהנע, געראָטענע טעכטערלעך, וואָס האָבען אריינגעבראַכט ליכט, פרייד און זון אין מיין טריעבען געמישה און אויך דאָס, וואָס מיין פרוי איז געוואָרען צו מיר צוגעבונדען ווי מיט טויזענדטער פעדים. מיין פרוי האָט געפיהרט א גלענצענדע ווירטשאַפט, ערצויגען פיין אונזערע קינדער און מיך גוט בעהאַנדעלט – אָט דאָס אַלעס האָט אויסגעהיילט מיינע קרענקונגען און שמערצליכע וועהטאָגען, וואָס האָבען זיך אין מיר געהאַט איינגעגעסען צוליב דער אייפערזיכט און די חשדים געפיהלען צו מיין פרוי, וועלכע, ווי איך האָב געגלויבט, האָט מיך פערראַטען מיט'ן תיגען רוסישען פולקאָווניק, מיט וועמען זי איז אַוועק נאָכ'ן מאַסקען-באַל אין האָטעל און פון וועמען, ווי איך האָב זיך פעסט איינגערעדט, זי האָט געבאָרען דאָס ערשטע קינד, וואָס איז מכּלומר'שט געשטאָרבען באַלד א טאָג נאָך דעם ברית, ווען איך בין אין דער היים נישט געווען און געבלאָנדזשעט הינטער דער שטאָדט אויף די פעלדער און אויסגעקרימטע שאָסען.

יאָ. די צייט איז דער בעסטער דאָקטאָר. זייט דער געשיכטע מיט'ן פולקאָווניק און דעם קינד'ס פערשווינדען ווערען, איז אָבגעלאָפען א ה״בש ביסעל יאָהרען. דורך דער צייט האָט זיך אויך אין מיין מוח א סך געביטען. אונטער דער דעק פון מיין הארץ, וואו ס'האָט יאָהרען-לאַנג געזאָטען א צוגליהטער פלאַם, וואָס האָט צושמאָלצען אין יסורים'דיגע קראַמפּפען מיין מארך — האָט זיך ביסלעכווייז דער וואולקאַן איינגעשטילט. איך בין צוביסלעך געקומען צו זיך, כ'בין געוואָרען רוהיגער און אָנגעהויבען פערגעסען פון יענער שטורמישער פערגאַנגענהייט. ווען איך האָב זיך אמאָהל דערמאָנט וועגען אָט די פערגאַנגענע צייטען, האָט זיך מיר אויסגעוויזען, אז דאָס אַלץ איז נאָר א חלום געווען; אז אין דער ווירקליכקייט האָט גאָרנישט פּאַסירט. יענע צייט, האָט זיך מיר איצט געשיינט, איז געווען עפּעס א מין היפּנאָז אופלכער, וואָס האָט מיך געפאַנגען אין זיינע אָרעמס און מיך פאַרשכור'ט מיט אויסטערלישע פאַנטאַזיעס, וואָס זענען אָבער, מיט דעם לויף פון צייט און יאָהרען צעשווימען געוואָרען ווי א נעפּעל אונטער די זון.

אזוי איז שוין די טבע פון מענש. יעדע געשעהעניש, ווי טיעף זי זאָל נישט ווירקען און ווי ריהרענד זי זאָל נישט ערשיטערען די מענשליכע נשמה — קוים פיילט איהר אָב א געוויסע דינסטאַנץ פון צייט-פערלויף, קוים קומט מען איבער די געשעהעניש, ווי גרויזאַם זי זאָל נישט זיין, און עס פליסען אָב יאָהרען. אזוי שווימט זי ביסלעכווייז אַוועק אין דער פערגעסענהייט, זי פערפליהט אין די אונענדליכסטע ווייטקייטען און זי ווערט אויסגעראָטען פון אונזער געדעכעניש אויף אזוי פיעל, אז ס'קומען מאָמענטען, וואָס אונז ווייזט זיך אויס, אז אזא און אזא געשעהעניש האָט קיינמאָהל מיט אונז נישט געטראָפען, ס'האָט זיך אונז בלויז געדאַכטען אין, אז מיר האָבען אָט די ערשיינונג, אָדער געשעהעניש איבערגעלעבט אין דמיון, אין דער פאַנטאַזיע.

אזוי איז דאָס געזעץ פון לעבען און דערויף קאָן מען נישט מאַכען קיין אַפּעלאַציע, ווייל אנדערש, ווייל אויב וואָלט זיך יעדע טראַגישע געשעהעניש איינגעגראָבען טיעף אין אונזער געביין און נישט געלאָזט זיך אָבמעקען מיט דער שוואַם, וואָס הייסט צייט, וואָלטען מיר פון יסורים נישט אויסגעהאַלטען, וואָלטען מיר נישט געקענט עקזיסטירען, מיר וואָלטען פון זיך א סוף געמאַכט און דאָס לעבען וואָלט צוגלייך מיט אונז אונטערגעגאַנגען.

דאָס זעלבע לעבענס-געזעץ האָט אויך מיין גאַנצען איך ארונטערגענומען אונטער זיין מעכטיגער קראַפט און פון מיין הארץ און מוח ארויסגעקוועטשט דעם גיפטיגען זאַפט פון פערדאַכט און אייפערזיכט צו מיין פרוי און טאַקע אין דעם זכית, טאַקע א דאַנק אָט דעם געזעץ האָב איך געקענט ווייטער לעבען מיט מיין פאַמיליע, פיהרען מיינע געשעפטען און ווייטער געהאָפט אויף א גל קלין צופרידענעם לעבען.

אָבער די געזעצען פון לעבען זענען פערשידענאַרטיג. זייער גאַנג און איינהאַלט איז פאַר'ן מענש אונפערשטענדליך און נאָך איז נישט געבוירען געוואָרען יענער גרויסער חכם, וואָס זאָל זייער טיפען סוד קאָנען דערגעהן. דער תהום פון לעבען אין זער בעדרייט פון זיינע אייזערנע געזעצען זענען אונענדליך טיעף אין ברייט און מיר שטערבליכע מענשען — קליין און נישטיג.

דאָס לעבען איז געגליכען צום טייך סמבטיון, וועגען וועלכען די לעגענדע דערצעהלט, אז אַלע זעקס טאָג פון א גאַנצע וואָך וואַרפט ער פון זיך מיט ריזיגע שטיינער און, נאָר איין טאָג, שבת, רוהט ער. אויך אונזער מענשליכער לעבען איז אזוי. דער גרעסטער טהייל פון אונזערע יאָהרען וואַרפען פון זיך שווערע, פודיגע שטיינער, אָבער כדי די שטיינער זאָלען נישט אַלץ צושמעטערען, חריב מאַכען און מאַכען א וויסטען תל פון לעבען. האָט דאָס לעבען אזוי איינגעאָרדענט, אז אין די בהלה'דיגע צייטען, אין די יאוש'דיגע, שמערצליכסטע און אויסגאַנגלאָזע מאָמענטען, ווען דער מענש האַלט, אָט אָט ביי אומפאַלען און פערניכטעט ווערען — ווערט אויף א מאָמענט דאָס שטיינער-וואַרפעניש אָבגעשטעלט. אויף געצעהלטע רגע'ס שטראַהלט-אויף א זון, וואָס צושמייכעלט דעם מענשענס פערפייניגט פנים. דער מענש קומט עטוואָס צו זיך, ווערט פול מיט פרייד און האָפנונג, און דאַן, ווען ער האָט שוין עטוואָס אָנגעזאַמעלט א ביסעל כח, מונטערקייט, ענערגיע און גלויבען — דאַן גיסט זיך דאָס רעדעל ווידער א דרעה און ווי דורך א געהיימען, שטילען סיגנאַל-צייכען, הויבט דאָס לעבען ווידער-אָן וואַרפען מיט שטיינער און א האָגעל בעגלייט מיט דונערען און בליצען טאַנצען א קעגען דעם מענשען אין א ווילדען קאַראַכאָד...

אזוי איז עס שוין. פון איין זייט האָט דאָס לעבען בעשאַפען א געזעץ, וואָס איז בכח יעדער קאַטאַסטראָפע די טיפסטע טראַגעדיע דערפיהרען צו פערגעסונג, אָבער פון דער צווייטער זייט האָט דאָס זעלבע לעבען באַלד אונטערגערוקט אין א בעהאַלטען ווינקעלע א צווייטען געזעץ. וואָס קוים דערפיהלט עס, אויב ביסט שוין בערוהיגט פון דער קאַטאַסטראָפע, אז האָסט שוין גובר געווען דעם ביטערען קאַמפף מיט זיך, אז האָסט זיך ארויסגעדרעהט פון דער „רעטונג", וואָס הייסט זעלבסטמאָרד, און וואָס דו האָסט געזעהן די ערלייזונג צו דיינע יסורים, קוים דערשמעקט דאָס זעלבע האַרטע נאַטור-געזעץ, אז האָסט שוין רעזיגנירט און זיך ארויסגעריסען פון טייוועל'ס פלאַן און דו ווילסט צוריק אויפלעבען, צוריק זיך בענייען מיט לעבענסלוסט— אָה דאַן — דאַן חאַפּט דיך דאָס געזעץ אָן ביים אויער און רוימט דיר איין מיט א מעפיסטאָפעלישען געלעכטער: האַלט! אייל דיך נישט, ביסט נאָך נישט פערטיג. געה טיעפער אין אָבגרונד און ווען דער כוס וועט שוין איבערגעהן פון פיין און צרות, אין דו וועסט דאַן קאָנען בייקומען, דאַן וועסטו זיין א בריה.—

אָט אזא מין רעטזעלהאַפטען שיקזאַל האָט דאָס לעבען פאַר מיר אויסגעוועבט. בערך אכצעהן, ניינצעהן יאָהר זענען אַוועק זינט דער געשיכטע מיט'ן פולקאָווניק און דעם פערשווינדענעם קינד. איך האָב שוין געהאַט צוויי דערוואַקסענע שעהנע און געבילדעטע טעכטער. מיין פרוי איז נאָך געווען גענוג רייצענד און שעהן און קיין כך נישט אויסגעזעהן עלטער ווי איהרע אייגענע טעכטער. די געשעפטען זענען געגאַנגען גוט. כ'האָב ערשט דעמאָלט אָנגעהויבען פיהלען דעם טעם פון גליק אין לעבען. מיינע אמאָליגע פינסטערע טעג, ווען כ'האָב חושד געווען מיין פרוי אין אונטרייהייט צו מיר, זענען פערשווינדען ווי רויך אין דער לופט. מיט איין וואָרט, כ'האָב זיך דערפיהלט א נייער מענש און נאָך מעהר, כ'האָב דערפיהלט א זוועק אין מיין לעבען.

ווייזט אָבער אויס, אז מיין גליק איז געווען נאָר א צייטווייליגע זאַך. דאָס לעבען האָט מיט מיר אָבגעשפּיעלט א קאָמעדיע און אומישנע ארויסגעשיקט פאַר מיר א ביסעל זון, כדי איך זאָל קאָנען ווייטער נעמען אויף זיך א קייט פון צרות. דער פאַטום, דער אייביגער פערבאָרגענער עמיק, וואָס האָט געזעהן, אז מעהר ליידען וועל איך שוין נישט קאָנען אָן, אז ס'דערנעהנטערט זיך דער סוף פון מיין לעבען; אז נאָך דעם פערראַט פון מיין פרוי מיט'ן פולקאָווניק און נאָכ'ן געבאָרען פון איהם דאָס ערשטע קינד, צו וועלכען איך האָב זיך נישט אנערקענט אַלס פאַטער, — אז נאָך אזעלכע צרות וועל איך איבעררייסען דעם פאָדים פון לעבען אין זיך דערטרונקען, אָדער שיסען, האָט מיך דאָס לעבען פערשכור'ט מיט א לעפעלע גליק, וואָס האָט צוריקגעהאַלטען מיין גרויזאַמען שריט. אָבער ווי נאָר כ'האָב אויסגעטרינקען די עטליכע

גראם גליק האט מיר דאס לעבען ווייטער אונטערגערוקט א זעהר ביטערען פיל.

ס'איז געווען אין יאהר 1914. די וועלט האט זיך א טרייסעל געטוהן. ס'איז אויסגעבראכען דאס אייראפעאישע פייער, וואס האט אונטערגעצונדען די זיילען פון דער וועלט און א משוגעת איז בעפאלען די מענשען. צוגלייך מיט דער גרויסער וועלט-מלחמה, האט אויך אויפגעוואכט מיין אמאליגע אינערליכע מלחמה און דאן האב איך ערשט רעכט דערזעהן, אז דאס וואס איך האב איבערגעלעבט אין מיינע יונגע יאהרען באלד דאס ערשטע יאהר נאך דער חתונה איז נישט געווען קיין חלום, נאר א ביטערע און טרויריגע ווירקליכקייט.

דער ים צרות, וואס האט אויף מיר א גאס געטוהן אין 1914 צוזאמען מיט'ן אייראפעאישען מבול, האט זיך ערשט רעכט צובושעוועט און פערענדיגט מיין טאג-בוך מיט בלוט און טרערען. וואס האבען זיך געצויגען פיל לענגער פין דער אייראפעאישער קריעג און וועגען וועלכען איך דערצעהל דא ווייטער.

(פארטזעצונג קומט.)

2 וואכען פראפאגאנדע פאר פוילישען קרעטאן.

לויט דער איניציאטיווע און ביי דער מיטווירקונג פון אמעריקאנער ראטגעבער דיוועי ווערט אין גאנץ פוילען ארגאניזירט א פראפאגאנדע פארן פוילישען קרעטאן, וואס וועט דויערן צוויי וואכען צייט.

די פראפאגאנדע וועט פארקומען פון 27-טען אפריל ביז'ן 10-טען מאי.

אלע מאנופאקטור-געוועלבער, אפילו די גרעסטע און גרויסארטיגסטע מאגאזינען אין ווארשא און פראווינץ וועלען אין די שויפענסטער אויסשטעלען קרעטאנען און מען וועט פיהרען א ספעציעלע גרויסע אגיטאציע פאר טראגען קרעטאנען.

אין אלע טעאטערן, קינאס, אין די רעסטאראנען און קאוויארניעס וועט מען ווייזען ווי אזוי מען קען מאכען שיינע קליידלעך פון פוילישען קרעטאן. די ארטיסטקעס וועלען זיך בעווייזען אין קרעטאן-קליידלעך.

א חוץ דעם וועלען אלע ראדיא-סטאציעס און די צייטונגען אגיטירען פאר'ן פוילישען פערקאל.

די מאנופאקטור-סוחרים דארפען דאס נעמען אין אכט און זיך אויך צוגרייטען צו דער פראפאגאנדע.

מכבי — בר-כוכבא 0:1 (0:1)

דער טראדיציאנעלער פריינדשאפטס-מעטש צווישען די אויבענדערמאנטע 2 בעסטע יודישע דרוזשינעס פון ראדאם האט אלעמען ענטוישט.

ביידע דרוזשינעס זענען צוגעטרעטען צום קאמף מיט גענוג אמביציע און מען האט געגלויבט, אז מנצח זיין וועט די רוטינירטע „בר-כוכבא", וועלכע פערטעידירט אויפ'ן ראדאמער מייסטער-טיטול.

די ערשטע מינוטען האבען אבער די אמת'ע מבינים איבערצייגט, אז נישט מיט קיין טראדיציע קען מען א מעטש געוואונען, נאר מיט בעסער שפילען, און בעסער געשפילט האט גראדע דאס מאהל דער יונגער נאך נישט רוטינידטער „מכבי".

וועגען ביידע דרוזשינעס לאזט זיך א סך רעדען. נאך אזא שפיל ווי זיי האבען לעצטענס בעוויזען, איז אהן ספק, אז זיי וואלטען צו יעדער בעסערער ווארשאווער „ב"-קלאס-דרוזשינע פערשפילט מיט א הויכען רעזולטאט.

מעהר פון דעם שפיל האט געהאט דער „מכבי", וועלכער האט דורכגעפיהרט פלאנמעסיגע אקציעס, נאר די שטורם-ליניע איז נישט אימשטאנד געווען די אקציעס צו רעאליזירען.

דאגעגען כאאטיש זענען געווען די אקציעס פון ב"-כוכבא, אויב מען האט צוגעצויגען פון צייט-צו-צייט צום געגנעריען טויער איז עס געווען א געוועהנליכער צופאל. דאגעגען אין מאנכע מאמענטען האבען די מכבי-שפילער יא בעוויזען פיינע קאמבינאציע-שפיל און גוטע אריענטאציע.

וועגען יעדער דרוזשינע בעזונדער לאזט זיך אט וואס זאגען: ביי מכבי איז די בעסטע טייל געווען די לויפער-ליניע, שוין דאמיט, וואס זי האט געשטיצט איהרע שטורמער און אויסגעמאסטען איהם צו-דערלאנגט דעם באל. נישט שלעכט איז אויך געווען די פערטיידיגונג. די שטורם-ליניע האט נישט אויסגענוצט פיל גינסטיגע מאמענטען. דער טויערמאן האט נישט געהאט מיט וואס זיך אויסצוצייכענען.

נישט אויפ'ן געהעריגען ארט זענען געווען דאס מאל די ב"כ-שפילער. ביז דער פויזע האט דער לינקער פערטיידיגער גלענצענד ליקווידירט עטליכע געפעהרליכע מאמענטען, דערפאר נאך דער פויזע איז ער געווען שוואך.

דעם גאל האט מכבי געשאסען פון א פריי-שאס און איהר נצחון אין אונבעדינגט א פערדינטער.

ל.

סענסאציאנעלער זיעג פון ראדאמער בר-כוכבא.

נאכ'ן אונערווארטעטען דורכפאל מיט מכבי רעהאביליטירט זיך בר-כוכבא אין וויערזשבניק.

דעם פערגאנגענעם מאנטאג איז די היגע ב"כ פערבעטען געווארען אויף א פריינדשאפטס-מעטש קיין וויערזשבניק צו די דארטיגע „טור".

דער לויף פון שפיעל איז געשטאנען אויף א הויכען ניווא. בעזונדערס האט ב"כ געהאט א גרויסע איבערמאכט און האט געליפערט א אויסגעצייכענטען שענעם שפיל, וואו דער גרויסער עולם צושויער איז געווען ענטציקט פון שענעם שפיעל. וועניג ארבייט האט געהאט די ב"כ-פערטיידיגונג, דערפאר אבער האט דער „אטאק" פון ב"כ כסדר באמבאדירט דעם געגנער'ס טויער מיט געפעהרליכע שאסען און נאר א דאנק דער גוטער פערטיידיגונג פון „טור" האט ב"כ עררייכט נישט מעהר ווי 4 גאלען.

נאך א אנדערטהאלבען שעה'דיגען קאמפף איז דער מעטש פערענדיגט געווארען מיט'ן פערדינטען הויכען נצחון פאר ב"כ 1:4 (ביז דער פויזע 0:1).

כדאי בעזונדערס צו בעמערקען, אז צוויי ראדאמער „א"-דרוזשינעס האבען ערשט מיט עטליכע טעג צוריק געליטען גרויסע מפלות פון אויבענדערמאנטען ספארט-קלוב אין וויערזשבניק, די ערשטע מכבי האט געקריגען 1:13 און די צווייטע, טשארני — 2:9.

רעזולטאט פון די פארגעקומענע מעטשען אין ראדאם.

מכבי—טשארני 5:1 (2:1)

יוטשניא — מכבי 2:0 (1:0)

טור (פירלע) — גוויאזדא 0:0

וועגען דער מייסטערשאפט פון קל. „צע"

סטזשעלעץ — יוטשניא 1:2 (1:1)

מייסטערשאפטס-מעטש וועגען קל. „בע" שיינבוים.

צו די יודישע גוט-בעזיצער אין פוילען!

דער קרייז פון די יודישע סטודענטען אגראנאמען ביים ווילנער אוניווערזיטעט ווענדעט זיך צו די יודישע גוט-בעזיצער אין פוילען מיט אן אויפרוף בייהילפיג צו זיין זיינע מיטגלידער אין זייערע שטודיען דורך ערטיילען זיי זומער-פראקטיק.

זומער-פראקטיק איז פאר סטודענטען-אגראנאמען א אונבעדינגקייט, ווייל אהן פראקטישע ארבייט זענען די אגראנאמישע שטודיען אונמעגליך. דער אוניווערזיטעט בעזארגט נישט די סטודענטען מיט פראקטיק און די לעצטע דארפען זיך אליין מיט איהר בעזארגען. זעהר שווער איז ביז איצט געווען די לאגע פון יודישען סטודענט-אגראנאם. עס האט איהם געפעלט די פראקטישע זייט פון זיינע שטודיען, ווייל עס איז נישט געווען די געהעריגע ארגאנען, וועלכע זאלען פאר איהם די זומער-פראקטיק אויסזוכען, וועלכע זאלען פאר איהם פערמיטלען. איצט ווען עס האט זיך געגרינדעט דער קרייז פון די יודישע סטודענטען-אגראנאמען ביים ווילנער אוניווערזיטעט האט ער אלס איינע פון זיינע ערשטע שריט בעשלאסען זיך צו ווענדען צו די יודישע גוט-בעזיצער אין פוילען מיט דער ביטע, אז יעדער פון זיי זאל זעהן צו ערטיילען זומער-פראקטיק איינעם פון די מיטגלידער פון קרייז.

מיר גלויבען, אז די יודישע גוט-בעזיצער וועלען אונז בייהילפיג זיין אין אונזערע שטודיען און ערטיילען אונז די הילף, וועלכע נור זיי קענען אונז ערטיילען.

די פערוואלטונג פון קרייז
פון יודישע סטודענטען-אגראנאמען
ביים ווילנער אוניווערזיטעט.

דער אדרעס פון אונזער קרייז:

Koło Rolników Studentów
Żydów U. S. B. Wilno
Ludwisarska 4.

פון האנדווערקער-קלוב.

מאנטאג דעם 2-טען טאג פסח איז אין האנדווערקער-קלוב פארגעקומען די יערליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון די מיטגלידער פון קלוב אונטער'ן פארזיץ פון הר. פון שטאט-ראט ה' מ. קאטליאר, וועלכער גיעט א קורצען איבערבליק איבער די טעטיגקייט פון די צייטווייליגע פערוואלטונג פאר'ן פערגאנגענעם יאהר. צווישען אנדערעס בעמערקט ער, אז דאס לעצטע יאהר איז בעזונדערס געווען שווער צוליב'ן דויערענדען שטארקען עקאנאמישען קריזיס,

מ'דארף נישט טוישען די צעווקעס!

NOWA "TRÓJKA" PHILIPSA

אין פיליפס פערבעסערטער „טראויקע" איז איינגעשטעלט · אנשטאט דער בעשווערטער אויסטוישונג פון די צעווקעס—א שליסעל אויף קורצע און לאנגע פאלעס. דער אפנעמער איז פערזעהען מיט לאמפען פון פיליפס גאלדענער סעריע ריינע, זיכערע, שטארקע אויפנאמע

דער פרייז פון „Trójka" צוזאמען מיט'ן הילכער 2016—399 זל.

צו בעקומען אין אלע ראדיא-געשעפטען

פאדערט א ניט פערפליכטענדיגע דעמאנסטראציע ביי זיך אין הויז—גענויע פראספעקטען שיקן אויף פערלאנג אומזיסט

Polskie Zakłady PHILIPS S. A. WARSZAWA, Karolkowa 36/44,

ווי אויך צוליב ן רעאליזירען פון צעכן-געזעץ און די ארבייט פון די האנדווערקער-קאמער, וועלכע לאזען שוין שטארק פיהלען דעם האנדווערקער אין פיל היגזיכטען. און נאך שווערע פרובען וואס דער תאנדה. דארפען אויסהאלטען ספעציעל ביי די עגזאמענס.

נאכ'ן פארליינען דעם קאסע בעריכט שטעלט דער פארזיצענדער די בעריכטען צו דער אבשטימונג, וועלכע ווערען איינשטימיג אנגענומען.

צוליב די שפעטע צייט אין אויפ'ן פארשלאג פון פארזיץ. איינינע פונקטען פון טאג-ארדנונג אראבגענומען געווארען און מען האט אויסגעוועהלט א קאמיסיע פון 5 פערזאהן, וועלכע האט פארגעשטעלט פאר די פערזאמעלטע א קאנדידאטען-ליסטע צו די פערוואלטונג און פערטרעטער, ווי אויך צום שיעד'ס-געריכט, וועלכע איז אויך איינשטימיג אנגענומען געווארען.

אין דער פערוואלטונג געהען אריין די ח"ה, וועלכע האבען זיך קאנסטיטוירט אויף פאלגענדען אופן: פרעזעס פון ה.-קלוב ח.-פר. פון שטאדט-ראט— מ. קאפליאר, וויצע-פרעזעס — ראזמאן ח. קארמאן, סעקרעטאר—דיר. י. קאפאי, קאסיר—לייב האנאהער. פערוואלטערס: חיל'קע גאלדבערג און אברהם ווייני-טרויב. ביבליאטעקארען: ח. גרינבערג, י. ד. סטראחשינסקי, א. האן, ב. האכמאן, ש. מיירעלבוים, ל. מילמאן, מ. ראזענבוים. קאנדידאטען: י. ד. סטראחשינסקי, ח. בוימאן, י. ווייגגארט, ה. מענדעלזאהן, משה ווערבער, מ. ראזענבוים. אין די רעוויזיאנס-קאמיסיע זענען געוועהלט געווארען: בערקאוויטש ש. ח., לצוין ג., ח. י. ראזבליאט. קאנדידאטען: ס. ציממערמאן, קויפמאן ב. און י. לישקיעוויטש.

סעקר. ש. סטראחשינסקי.

ראדאמער העברעאישער לעהרער א מחבר פון ווערק.

ס'איז ערהאלטען געווארען אין אונזער רעדאקציע א ספר, וואס איז נאר וואס ערשינען א. נ. „החגים והצומות" פון היגען בעקאנטען העברעאישען לעהרער יחיאל יוסף בארענשטיין. דאס ספר איז געווידמעט די יודישע ימים-טובים, זייערע דינים, מנהגים, בעלויכטען לויט די מקורים פון דער יודישער געשיכטע און טראדיציעס.

אין ספר „חגים וחצומות" האט דער מחבר זיך בעמיהט אויף א לייכטען און צוגענגליכען אופן אויפצוקלערען בקיצור פאר קינדער און יוגענד דעם היסטארישען בעדייט פון יעדען יום-טוב. די העברעאישע שפראך איז פליסיג, קלאר און געפינטעלט מיט נקודות אזוי. אז ס'איז פערשטענדליך פאר יעדען. דאס ספר האט א בעזונדערען ווערטה פאר שולען און חדרים.

דער זעלבער מחבר האט אויך פארגעשטעלט פאר אונז א מאנוסקריפט, אין וועלכען ס'איז איבערגעזעצט אויף יודיש אלע זמירות פון שבת און פערשידענע תפילות ווי: קבלת-שבת, ויתן לך, קדוש לבנה, שיר השירים, ברכי נפשי, ווי אויך א שעהנעם פירוש אויף „במה מדליקין", „פרקי אבות", די תפילות פון מנחה לערב שבת, מעריב לליל שבת, בענטשען א. א.

פון ברית טרומפעלדאר.

קאמוניקאט.

דערמיט מעלדען מיר, אז מיט'ן ערהאלטען די אינסטרומענטען ווערט היינט דער בעגייט די ארקעסטער-רינג.

נישט גרינג איז אונז אנגעקומען צו רעאליזירען דעם פלאן פון שאפען אין ראדאם א יודישען ארקעסטער. אמת, מיר האבען געשאפען געלד, אונזערע סימפאטיקער האבען מיטגעהאלפען, אבער וואס בעדייט א סומע פון 529 זל. נעגען דעם בעטרעף פון 4,500 זל. פאר די אינסטרומענטען. דעריבער ווענדען מיר זיך צו דער יודישער בעפעלקערונג אין ראדאם, וועלכע וועט זיכער פערשטעהן און אבשאצען דעם גרויסען ווערט פון א יודישען ארקעסטער און וועט בתם לב שפענדען די נויטיגע סומען, זייענדיג בייהילפיג ביים פערווירקליכען דעם איינציגען יודישען ארקעסטער אין ראדאם.

וויכטיג נייעס

פאר אבות. און שוסטער-בראנזשע!

אנשטאט אין האנד נעם איך אן צו נייען קעדרעס מיט זייד, אויף א ספעציעלע מאשין
— שנעל, שעהן, ביליג. —
קומט איבערצייגט אייך!

ביי: מ. רינגערמאכער

לובלינער 3, ערשטער שטאק
פאבריק פון סאנדאלין.

ביים אויסארבייטען פאפירענע בייטלעך

זענען נויטיג מיידלעך

מעלדען זיך ראדאם, וואהל 7
ש. זיידענבערג.

פון רעוויזיאניסטען - פערבאנד.

קאמוניקאט.

זונטאג מ"י איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון רעוויזיאניסטען-פעראיין אויף וועלכער עס זענען בעריהרט געווארען פערשידענע ענינים, וואס זענען שייך דער ארגאניזאציע. ס'האבען גענומען דאס ווארט ח' ראזענפעלד, וואס איז צוריקגעקומען פון דער ראיאן-קאנפערענץ אין קעלץ, ווי אויך די ח"ח פאווע, ריישער און מרגליות. דעם 27|IV 7.30 אווענד קומט פאר א אלגעמיינע פערזאמלונג, אויף וועלכער ס'וועט אבגעגעבען א דין-וחשבון ח' ראזענפעלד פון דער קעלצער קאנפערענץ. עס וועלען אויך ווערען בעריהרט אייניגע ענינים, וואס זענען זעהר דרינגענד.

ס'ווערט אויפגעפאדערט אלע חברים אונבעדינגט צו קומען אין דער בעשטימטער שעה אויף דער פערזאמלונג.

פרעזעס: א. רוזנפלד

מזכיר: ח. טייכמאן.

Biuro Prośb i Podań

p. f. **„PROLITEX"**

RADOM, WAŁOWA 5, oficyna 1-sze piętro.

ZAŁATWIA:

Sprawy paszportowe
Mieszkaniowe
Wszelkie Tłomaczenie
i inne.

Redaguje Podania:

Do Władz Sądowych
Skarbowych
Administracyjnych
i Wojskowych.

Windykacja należności w całej Polsce.

Informacje o zdolności kredytowej

Przepisywanie na maszynach.

Biuro czynne: od godz. 9-ej rano do 7-ej wieczór.

קעלצער אבטיילונג.

די „סלאָוואָ" קאָן נישט פערטראגען, אז א יודישע פרוי זאָל האַלטען א בודקע אויף דער שענקעוויטש גאס.

א יוד א משעס צוזוהן איז שטענדיג און אלע מאָהל א מצוה גדולה ביי דער הייליגער „סלאָוואָ". א שאָד ביי איהר אדורכצולאָזען א געלעגענהייט. מעג זיין א שמרוי, כאפט זי זיך אויף אָן און מאכט א יעלה, אז ס'דראָהט א גרויסע סכנה.

אָט למשל האלט א יודישע פרוי אויף דער שענקעוויטש-גאס א בודקע פון פאפיראָסען און ציהט דערפון קוים איהר חיי-שעה. קאָן די „סלאָוואָ", די „היטערין" פון פוילען, נישט פערטראָגען אזא עולה גדולה און טייטעלט מיט די פינגער, אז דא און דאָ זיצט די „זשידובקא", וואָס בענעהט א גרויסען חטא. פערקויפענדיג פאפיראָסען. דערביי לאָזט די „סלאָוואָ" נעבעך ס'-לען א טרעהר און נעמט זיך אָן פאר די אינוואלידען, וועמען מ'דארף, לויט איהר מיינונג, אוועקגעבען די יודישע בודקע.

זאָל זיין פאפיראָסען, זאָל זיין אפילו דער רויך פון פאפיראָסען. אבי א יוד א ביס צו טוהן.

גרויסער ערפאָלג פון שמעון באקמאן אין קעלץ.

סאראכטאגען איז דאָ פאָרגעקומען א קאָנצערט פון בעריהמטען יונגען פידעל-ווירטואָז שמעון באקמאן.

דער קאָנצערט איז דורך מיט גרויס ערפאָלג. דער קינסטלער האָט אויסגעפיהרט כמעט דעם גאנצען פראָגראם, וואָס מיר האָבען לעצטענס געהאט די געלעגענהייט צו הערען אין ראדאָם.

א גרויסע סענסאציע האָט ארויסגערופען דער פאקט, וואָס אויפ'ן קאָנצערט איז אנוועזענד געווען די ציוניסטישע צ. ק. מיט דעפוטאט גרינבוים בראש. דאָס פובליקום האָט דעם יונגען קינסטלער שטורמיש אפלאָדירט און איהם געצוואונגען צו ביסירען. אויך דעפ. גרינבוים איז נאָכ'ן קאָנצערט אריין צום קינסטלער אין גארדעראָב און איהם הארציג געדאנקט פאר זיין שעהן שפילען.

שטארקע ענטוויקלונג פון דער קעלצער הויזווירטען-באנק.

די באנק פון הויזווירטען אין קעלץ, וועלכע איז געגרינדעט געוואָרען מיט איינינע יאָהר צוריק, האָט זיך לעצטענס שטארק ענטוויקעלט א דאנק דער געניטער ארבייט פון איהר דירעקטאָר ה' גאיערבערגער. די באנק צעהלט איצט זעהר א גרויסע צאָהל מיטגלידער, וואָס בעקומען צו יעדער צייט גרעסערע הלוואות. אויך האָט זיך דער גרונדקאפיטאל פון דער באנק פיעל פערגרעסערט. אין אלגעמיין האָט די דאָזיגע אינסטיטוציע צוליב איהר רעעלקייט בעקומען די סימפאטיע פון אלע שיכטען פון דער פוחרישער וועלט.

פון רעדאקציע

דער בעריכט פון דער ציוניסטישער ראיאָן-קאָנפערענץ אין קעלץ האָט צוליב סבות פון אונז נישט אָבהענגיגע נישט געקענט אריין אין היינטיגען נומער און וועט ערשיינען אויספיהרליך אין נעכסטען נומער.

צו דער פערלאָבונג
פון פרל' העלא גאָלדבערג
מיט ה' מינץ (סאנדאָמיערזש)
ווינשען מיר פיעל גליק.
מ. זייפמאן און פרוי
קעלץ.

א בריעף אין רעדאקציע.

חשוב'ער ה' רעדאקטאָר!

אין צוזאמענהאנג מיט'ן געדרוקטען בריעף פון ד"ר פעלץ אין נומער 14 פון אייער ח. צייטונג, האָב איך למען האמת פאָלגענדעס מיטצוטיילען:

1) די אונפערשטענדליכע האנדלונג פון ה' ד"ר פעלץ לגבי מיר, אלס געוועזענע פארזיצענדען פון „בית-יתומים" האָט ארויסגערופען ביי אלע אנוועזענדע אויף דעם חנוכת הבית די גרעסטע אונצופרידענהייט, און ביי א טייל פרעמדע דעלעגאטען זאָגאר שטארקע אויפרעגונג.

2) וואָס אנבעלאנגט מיין פארלאמענטארישע אויפפיהרונג, גלויב איך, אז דאָס איז געווען אין פולען הסכם מיט'ן „אונפארלאמענטאריזם" פון ה' ד"ר פעלץ

3) אמת טאקי, אז ה' פריידיגער ע"ה האָט מיט איינינע יאָהר צוריק געשאָנקען א פלאץ פאר דעם יתומים-הויז, אָבער יאָהרען-לאנג האָט קיינעם פון די אלע הייגטיגע „פערזאָרגער" נישט געאַרט, וואָס די יתומים האָבען זיך געפונען אין שרעקליכע אנטי-היגיעניגע בעדינגונגען, און וואָס די בעסטע וייערע יאָהרען פערברענגען די דאָזיגע קינדער אין די נאסע ווענד פון אלטען בית-יתומים-בנין, ערשט דאָן, ווען איך צוזאמען מיט ה' אייזענבערג האָבען אָבגעקויפט א פלאץ פון א געוויסען בזראנקיעוויטש, האָבען זיך ביי א טייל אָרטיגע בעלי-בתים ערוועקט די אמביציע צו שענקען א בנין פאר א יתומים-הויז.

4) נישט אמת איז די בעהויפטונג פון ד"ר פעלץ, אז מיט'ן איבערגעבען דורך מיר די לייטונג איז פערבליבען א גרויסע צאָהל חובות. גאָר פערקעהרט, ביים איבערנעמען די לייטונג האָב איך אָנגעטראָפען חובות, דאנעגען האָב איך איבערגעלאָזט אין קאסע ביי מיין אוועקגעהן קרוב 20 טויזענד זלאָטעס, איינשליסענדיג די 350 דאָלאר, וואָס דער „דזשאָינט"-דעלעגאט ה' חפץ האָט נאָך מיינע פיעל-מאָהליגע אינטערווענצען איבערגעגעבען דעם ה' ד"ר פעלץ.

איך געפון פאר נויטיג אונטערצושטרייכען, אז איך האָב נישט בדעה מעהר צו פאָלעמיזירען אין דעם ענין מיט ד"ר פעלץ, און אויף זיינע אָנפאלען אויף מיר אין דער פרעסע, וועל איך מעהר נישט ענטפערען.

מיט אכטונג

(—) ד"ר סטעפאַ שאַץ

געוו. פאָרז. פון בית-יתומים אין קעלץ.

Aspirin

w tabletkach
środek uśmierzający bóle.
Wyjątkowo skuteczny
we wszelkiego rodzaju
zaziębieniach
i bólach reumatycznych.

Do nabycia we wszystkich aptekach.

SKŁAD

Sukna, kortów futer oraz magazyn ubiorów męskich

M. BALICKIEGO

w Kielcach, ul. Kilińskiego № 9.

Posiada na składzie
wielki wybór towarów sezonowych
futra damskie, kożuszki zakopiańskie męskie i damskie oraz burki podróżne, kurtki skórzane, kołnierze futrzane i szyjki rożne.

Ceny Bardzo niskie. Warunki dogodne.

בצערה העמוק של משפחת צימערמאן למותו הפתאומי של אביהם

ר' שלמה ז"ל

משתתף ומיחל שתמצה תנחומים בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

הבנק אודזיאלאווי בקילץ.

אויפפאָדערונג.

איך פאָדער אויף דעם אידישען סוחרים פעראיין אין קעלץ, אבצורייניגען דעם לאָקאל וואָס איז פערנומען ביי מיר אין הויז סענקיעוויטש-גאסס № 19. ביז דעם 1-טען ליפיעץ ד. י. — נאָך אלע אנטערענונגען איז דער פעראיין ניט אימשטאנד צו צאהלען דירה-געלד. עס קומט מיר שוין פאר ערך א יאָהר צייט אין אלס אינסטיטוציע וואָס טראָגט אויף קיין פאל, קיין האראקטער פון א מוסד צדקה, מוז זיך רעכנען מיט איהר בודזשעט און קאָן ניט פערלאנגען פון קיין יחיד אומזאָנסטע וואהנונג. — דאָס איז מיין לעצטע התראה. איך גיב איין אין סאָנד אריין.

יוסף שפער, ווארשא, ניעצאלא 12.

א איבערקעהרעניש אינ'ם קלאַנג-פילם.

אין די ערשטע טעג פון חודש אפּריל האָט מען אָנגעהויבען אין טשענסטאָכאָוו איינצואָרדנען דעם קלאַנג־פילם, וועלכער האָט דערוועקט ענטוזיאַזם ביי דער דאָרטיגער בעפעלקערונג. דאָס איז איינס פון די ערשטע קלאַנג־קינאָס פון דער פוילישער פּראָווינץ. קלאַנג-פילמען האָבען ביז איצט נ׳שט געקאָנט אינסטאַלירט ווערען אין קליינע פּראָווינציאַנעלע שטעדט צוליב די גרויסע קאָמפּליצירטע אַפּאַראַטור־קאָסטען. איצט א דאַנק די לעצטע אויסבעסערונג אויף דעם געביט האָט זיך איינגעגעבען צו ערצילען א בעדייטענדע עקאָנאָמיע אזוי, אז איצט איז דאָ די האָפנונג, דאָס דער קלאַנג - פילם וועט קענען אנגעווענדעט ווערען זאָגאר אין די קלענסטע קינאָ׳ס אין פוילען.

די אַפּאַראַטור, וואָס דאָס קינאָ „נאָוואָטשטשי" אין טשענסטאָכאָוו האָט איינגעאָרדענט איז פון טיפּ „בראָנסאָיל 1930" און בעשטייט פון די דראַגינאָמעטער בראַורינג און מיט דינאַשניקעס און פערשטאַרקונג פון דער בעוואוסטער פירמא „פיליפּס". ווי מ׳קאָמוניקירט אונז, זענען די אַקוסטיק אַפּאַראַטען ארויס אן פאַרהאָוף ווייל פיליפּס גלאַשניקעס געבען אַרויס דעם מוזיק אין רעדנער - קלאַנג אין א ריכטיגער פאָרם.

Bekanntes Unternehmen der Nahrungs-mittelbranche sucht eingeführten seriösen Vertreter für Radom und Ungebung oder Engrosfirma, die den Alleinverkauf übernehmen will, Bewerbungen mit Referenzen an „D E V E R A" Anoncenexpedition Gdańsk, Unter Nr. 194.

דאַנקזאַגונג.

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער טיעפסטען דאַנק
דעם ה׳ יוסף ראָזענבוים און פרוי
פאַרן איבערגעבען אין אונזער רשות די ביכער פון פאַר׳מלחמה׳דיגען
סוביעקטען-פערריין און געזעלשאַפט „הזמיר" אין ראַדאָם.
לייטונג פון דער ביבליאָטעק א. נ. פון יצחק גרינבוים
ביי דער ציוניסטישער אָרג. אין ראַדאָם.

מיר דריקן אויס א הארציקן דאַנק דער פריילין יאָטע, פאַר איר אויסגעצייכענטן אנטייל מיט מוזיקאַלישע נומערן אויף דער י. ל. פּרץ אקאַדעמיע, וועלכע מיר האָבן איינגעאָרדנט אין קינאָ „קאָרסאָ" שבת דעם 12 ד. מ.

ראַדאָם. **פּועלי-ציוני-פראַקציע.**

וויכטיג פאַר דאַמען.

צום אָנקומענדען פריהלינגס-סעזאָהן איז געבראַכט געוואָרען
די העררליכסטע **קליידער** און אנדערע **דאַמען-גאַרדעראָב**
פון דער בעריהמטער וואַרשאָווער פירמע W. Woronicz
קומט און איבערצייגט אייך
Firma **H. LEWICKA**
Radom, Żeromskiego 33.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריק איך אויס צוליעב דעם טויט פון
לייביש לעדערהענדלער
זאָלען זיינע קינדער מעהר נישט וויסען פון קיין צער.
מענדיל קופּפּער בלום.

**WYDAWAĆ
OSZCZĘDNIE**
**winno być hasłem
każdego obywatela**
**WAŻNA NOWINA
DLA
WSZYSTKICH**
CENA
TABLICZKI NAJLEPSZEJ CZEKOLADY
G. C. L A R D E L L I
DESEROWEJ, MLECZNEJ, ORZECHOWEJ,
WAGI NETTO
100 GRAM.
WYNOSI
TYLKO
JEDEN ZŁOTY

Jen. Przedst.: **D/H R. Wertheim, Warszawa,** Królewska 18.

פון דער געזעלשאַפט „מנחמי אבלים".

פערגאַנגענעם מיטוואָך איז אויף די היגע גאַסען פאָרגעקומען א צייכען-פערקויף לטובת דער געזעלשאַפט מנחמי - אבלים. די געזעלשאַפט דריקט אויס איהר טיפסטען דאַנק די פאָרלעך: פרייליינס **קירשענבוים מאַטיל, קאַרמאַן, ווערבער, ראַזסקי ערליך, סאַדקאָווסקע** פאַר זייער אינטענסיווער ארבייט לטובת דער געזעלשאַפט, און פערהאָפט דאָס אויך ווייטער וועלען זיי אויך אונטערשטיצען די א. ד. געזעלשאַפט. איינצייטיג ווערט געמאָלדען, אז עס איז בענייט געוואָרען דאָס מיטגליד׳ס-אָבצאָהל לטובת דער געזעלשאַפט און מיר בעטען דאָס אלע ווי איינער זאָלען אָבצאָהלען דעם מיטגליד׳ס-אָבצאָהל רעגולער לטובת דער געזעלשאַפט. ס׳איז צו פערהאָפען דאָס די ראַדאָמער אידישער בעפעלקערונג וועט זיך הייס אָנרופען אויף די א. ד. ווענדונג און וועלען ווי געהעריג אונטערשטיצען די א. ד. געזעלשאַפט.

Kino „ŚWIT" Teatr
Dziś i dni następnych
Pierwszy w Radomiu najlepszy aparat dźwiękowy marki „WESTERN ELECTRIC"
w programie MAURICE CHEVALIER
jako Pieśniarz Paryża

Kino CORSO Teatr
Dziś i dni następnych
Najnowczy polski fillm lotniczy
„Gwiaździsta Eskadra"
reż. BUCZKOWSKIEGO
— w rolach głównych —
Baśka Orwid, Jana Krysta i inn.

Kino ODEON Teatr
Od czwartku dn. 24 Kwietnia
WIELKI PROGRAM
Najwspanialszy film świata p. t.
ZAGŁADA OD WSCHODU
w rolach głównych:
najpiękniejsza kobieta świata **Benita Hume**
i męski **Jahmeson Thomas.**

Kino NOWE CZARY Teatr
Dziś i dni następnych
Przepiękny film
Dzwiękowo-mówiony
KOBIETY NIE DO MAŁŻEŃSTWA
NAD PROGRAM
Doskonałe nowe dodatki dźwiękowe.

Felczer H. GRINSZTAJN Radom, Lubelska 30.

Redaktor Ch. M. Herc

Drukarnia Wyd. „Radomer-Kielcer Leben" Radom, Sawarlikowska 20.